

Кучерук О.А. Сучасні засади дидактики української мови як іноземної // Caietele ale Conferinței internaționale «Ucrainenii din România - istorie, contemporaneitate și perspective». Volumul II/ 2018. Зошити Міжнародної конференції «Українці Румунії – історія, сучасність та перспективи». 2018. – Том 2. – București: Uniunea ucrainenilor din România. – С.224-231. (266с.).

Кучерук Оксана Анатоліївна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри світової літератури та методик
викладання філологічних дисциплін Житомирського
державного університету імені Івана Франка,
м. Житомир, Україна
[ORCID 0000-0002-7040-986X](https://orcid.org/0000-0002-7040-986X)
okucheruk1@ukr.net

СУЧАСНІ ЗАСАДИ ДИДАКТИКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

***Анотація.** Автор виходить із того, що в сьогочасній дидактиці української мови як іноземної простежується факт переосмислення методологічних засад, при цьому нерідна мова разом із рідною розглядається не лише як засіб пізнання, спілкування, а й засіб формування культури особи, інструмент розуміння лінгвосоціокультурних знань, міжкультурного спілкування, духовного зростання та естетичного виховання мовної особистості.*

На основі аналізу наукових праць лінгводидактів (З. Бакум, О. Горошкіна, В. Загороднова, С. Караман, С. Ніколаєва, Е. Пассов та ін.) узагальнено, що в студіях з теорії навчання іноземної мови переплелися два основні цільові напрями: 1) формування компетентного мовця, його мовної свідомості, комунікативної здатності на основі опанування іноземної мови і мовлення; 2) формування вторинної мовної особистості у зв'язку з культурою народу, що є носієм іноземної мови, яка вивчається.

З огляду на специфіку сучасної мети іншомовної освіти – розвиток вторинної мовної особистості, спроможної використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур, – автор послідовно довела, що теорія і практика навчання іноземної (української) мови має ґрунтуватися на єдності когнітивного, комунікативного, соціокультурного і компетентнісного підходів. Шляхом синтезу навчально-методичних ідей автор розкрила лінгводидактичні умови навчання української мови іноземців в аспекті діалогу культур, запропонувала відповідні методичні рекомендації. Наголошено, що складність освіти в двомовному режимі полягає в тому, що особи, які вивчають українську мову як нерідну, мають різний рівень фонових (і супровідних) знань, загального розвитку, знань відповідної іноземної мови і культури й мовленнєвої підготовки, що утруднює проведення навчальних бесід, дискусій як форм активного міжкультурного спілкування. Один із шляхів розв'язання цієї проблеми – індивідуально-диференційоване навчання з урахуванням персонального стилю пізнання й навчання. Обґрунтовано, що особливе значення для реалізації окреслених методологічних засад у практиці мовної освіти має навчально-виховна робота з лінгвокультурами, автентичними текстами й медіатекстами, що мають загальнокультурне, національно-культурне та регіонально-культурне значення, типовими культуровідповідними комунікативними ситуаціями.

Перспективними для дослідження визначено такі питання: формування ціннісного ставлення до української мови в студентів-іноземців, методичні аспекти навчання української мови як іноземної з використанням електронних освітніх ресурсів, зокрема

створення студентами міжнародних (міжуніверситетських) крос-культурних проєктів українською мовою.

Ключові слова: лінгводидактика; технологія навчання; метод навчання; електронні ресурси.

Специфіка сучасного навчання іноземної мови зумовлюється його метою – *розвиток вторинної мовної особистості, спроможної використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур*. Важливість визначення й обґрунтування засад дидактики іноземної мови пояснюється тим, що вони становлять методологічні орієнтири для теорії і практики іншомовної освіти, з урахуванням їх мають визначатися напрями мовної освіти, цілі організації навчання, методи, форми, засоби, технології, методики навчання.

Аналіз праць лінгводидактів (З. Бакум, Ж. Горіна, О. Горошкіна, В. Загороднова, С. Караман, С. Ніколаєва, Е. Пассов та ін.) свідчить, що в студіях з теорії навчання іноземної мови переплелися два основні взаємопов'язані цільові напрями: 1) формування *компетентного мовця*, його мовної свідомості, комунікативної здатності на основі опанування іноземної мови і мовлення; 2) формування *вторинної мовної особистості* у зв'язку з *культурою* народу, що є носієм іноземної мови, яка вивчається.

У сьогочасній дидактиці української мови як іноземної простежується факт переосмислення методологічних засад, при цьому нерідна мова разом із рідною розглядається не лише як засіб пізнання, спілкування, а й засіб формування культури особи, інструмент розуміння *лінгвосоціокультурних* знань, *міжкультурного* спілкування, *духовного* зростання та *естетичного* виховання мовної особистості. Посилений інтерес лінгвістів і лінгводидактів до носія мови й культури, готового діяти як мовець, зумовлює обґрунтування методології лінгводидактики на основі тих підходів до мовної освіти, які відповідають найважливішим потребам і вимогам сучасності. З-поміж таких підходів перспективними для дидактики української мови як іноземної насамперед є *когнітивний, комунікативний, соціокультурний і компетентнісний*. Увага науковців до виділених підходів свідчить про їх актуальність і перспективність, а лінгводидактичні особливості цих методологічних орієнтирів потребують подальшого вивчення.

Мета публікації – окреслити методологічні засади сучасної дидактики іноземної (української) мови. Реалізація поставленої мети передбачає розв'язання відповідних завдань: розглянути *підходи*, що становлять методологічні засади теорії навчання української мови як іноземної; визначити лінгводидактичні *принципи* навчання української мови іноземців в аспекті діалогу культур.

З огляду на те, що мова – це засіб пізнання, останнім часом у працях лінгводидактів (Н. Гальскова, Т. Капітонова, С. Тер-Мінасова, І. Халеева, А. Щукін та ін.) увага акцентується на когнітивному підході до навчання іноземної мови. Відповідно завдяки цьому підходу в учнів (студентів) формується вторинна картина світу й розширюється персональний

ментальний досвід. *Когнітивний підхід* до навчання української мови як іноземної веде до пізнання її на основі утворення відповідних понять та їх систематизації. При цьому когнітивна методологія орієнтує на вивчення іншомовних одиниць як концептів, моделей вираження смислів і ментального досвіду мовців.

А. Анисимова називає принципи когнітивної теорії мови, які стосуються проблем лінгводидактики, а саме: пріоритетність сенсу/ значення; смислопородження як основа функціонування граматики; реальне вживання мови як основа побудови граматичних моделей [1]. Оскільки когнітивна лінгводидактика не обмежується лише граматичним матеріалом, то поглянемо на поставлену проблему дещо ширше, у міждисциплінарному контексті.

Пріоритетність когнітивного підходу в сучасній, а отже, в особистісно орієнтованій, лінгводидактиці пояснюється важливістю його положень для розвитку зростаючої мовної особистості, особливо для формування мовно-когнітивного рівня володіння мовою (за моделлю мовної особистості, розробленою Ю. Карауловим). Своєю чергою теорія когнітивного навчання української мови розвивається в кількох взаємопов'язаних напрямках і аспектах, як-от: дослідження ефективності мовної освіти з урахуванням персонального когнітивного стилю (синтез способів *кодування* інформації, *перероблення* інформації, *постановлення й розв'язання* проблем, *епістемологічних*), індивідуального стилю навчальної діяльності (стильовий напрям), теоретичне розроблення технологій когнітивного навчання мови (технологічний напрям), аспекти, пов'язані з формуванням мовної свідомості, індивідуальної мовної й когнітивної картини світу, розвитком теоретичного мислення й практичного інтелекту тощо. Зокрема, за В. Кононенком, «введення поняття мовної картини світу дозволяє вбачати в мові спосіб осмислення дійсності з позицій конкретної культурно-етнічної спільноти, у полі національно-мовного, історичного та ментального концептів» [7, с. 425].

Одним із засадничих понять когнітивного підходу в лінгводидактиці є «мовна свідомість». За твердженням І. Зимньої, *мовна свідомість* – це вербально оформлене відображення дійсності, форма існування індивідуальної когнітивної свідомості людини розумної, людини-мовця, людини, яка спілкується, людини як соціальної істоти, як особистості [6, с. 159]. Є. Дзюба зазначає, що когнітивна і мовна свідомості співіснують на принципах кореляції. Під когнітивною свідомістю розуміється система знань і уявлень людини про світ, сформована в результаті не лише вербального, але також авербального типів мислення; *мовна свідомість* трактується як така сфера лінгвоментального світу людини, яка об'єктивує у вигляді вербальних одиниць когнітивну свідомість [4, с. 38-39].

Поділяємо концепцію П. Селігея, відповідно до якої *мовна свідомість* – це небадуже, ціннісне ставлення до мови; форма свідомості, яка обіймає знання, почуття, оцінки щодо мови та мовної дійсності, а також мотиви й

настанови мовної поведінки. Цілком логічно науковець наголошує, що мовна свідомість – не природжена риса, а продукт *культурного* розвитку [10, с. 13, с. 23, с.116]. Проблема мовної свідомості білінгва та її формування досліджена недостатньо. У працях науковців мовну свідомість носія іноземної мови називають «іншомовна свідомість» (П. Гальперін), «друга мовна свідомість» (Є. Нечаєва), «вторинна мовна свідомість» (І. Халєєва), «білінгвальна свідомість» (С. Блінова, Т. Цветкова). Зокрема, дослідники зазначають, що в навчанні іноземної мови потрібно *узгоджувати в межах індивідуальної свідомості два смислові контексти – рідний та іншомовний*, тобто формувати *білінгвальну свідомість*, у якій співіснують у певних взаємовідношеннях дві мовні картини світу [3, с. 5]. Завдяки мовній свідомості засобами іноземної мови вибудовується індивідуальна вторинна картина світу й під впливом знань іноземної мови змінюється когнітивна свідомість особи.

В освітньому процесі мовну свідомість вторинної мовної особистості формують спеціально дібрані *автентичні тексти й медіатексти*, що мають загальнокультурне, національно-культурне та регіонально-культурне значення, зростання мовної свідомості особи значною мірою залежить від різноманітності вправ, методів, організаційних форм, засобів, технологій навчання мови й варіативності навчальної методики. Розвиток мовної свідомості білінгва – *складний, тривалий і регульований процес*, що відбувається на основі рідної мови засобами іноземної мови.

Психолог В. Дружинін розвиває ідею про трикомпонентну модель когнітивного процесу. Він стверджує, що будь-який когнітивний акт має містити в собі *набуття, застосування і перетворення* когнітивного досвіду. Здатність, відповідальну за набуття досвіду, можна ототожнити з *навченістю*, продуктивність застосування досвіду визначається *загальним інтелектом*, перетворення досвіду пов'язане з *креативністю* [5, с. 56].

Водночас підкреслимо, що, попри важливість когнітивного підходу для формування вторинної мовної особистості, один він не може забезпечити досягнення сучасної мети навчання іноземної мови. Відповідно до сказаного він має поєднуватися з *герменевтичним* підходом (у навчальних текстах наявний потенціал для різних інтерпретацій) і *креативним*.

Аби учень (студент) володів іноземною мовою на рівні міжкультурного спілкування, самих знань мовних засобів не достатньо для формування й висловлення думки, потрібно створити в освітньому процесі *умови реального спілкування* з урахуванням різних *сфер* соціокультурного життя й типових комунікативних *ситуацій*. **Комунікативний підхід** у дидактиці української мови як іноземної актуалізує насамперед такі проблеми: 1) *розуміння* учнями (студентами) іншомовних українських текстів; 2) *створення* учнями (студентами) власних текстів українською мовою; 3) *ведення* культуровідповідного *діалогу*. За В. Біблером, ідея діалогу – це ідея культури, а спілкування в культурі – це завжди спілкування між різними культурами [2, с. 231-299]. З дидактичного погляду особливою перевагою цього підходу є

те, що він стимулює зворотний зв'язок у навчанні, який виявляє факт розуміння чи нерозуміння учнем матеріалу та причини навчальних труднощів.

Навчання мовленнєвої комунікативної діяльності українською мовою як нерідною передбачає поетапне розширення соціокультурних і лінгвокультурологічних знань учнів (студентів), що визначає важливість **соціокультурного підходу** до іншомовної освіти. У теорії мовної освіти соціокультурний підхід розуміють як ознайомлення учнів із країнознавчою інформацією мови, яка вивчається, і формування готовності користуватися запасом знань у різних соціокультурних ситуаціях спілкування.

Сучасна культуровідповідна методологія дидактики української мови як іноземної орієнтує будувати мовну освіту на основі діалогу двох культур – іншомовної та рідної, що більшою мірою уможлиблює відчуття й збагнути їх національно-культурну своєрідність і долучитися до нової (українськомовної) соціокультурної дійсності, а в умовах розвитку цифрових технологій відповідні освітні можливості зростають. Складність освіти в двомовному режимі полягає в тому, що учні (студенти), які вивчають українську мову як нерідну, мають різний рівень фонових (і супровідних) знань, загального розвитку, знань відповідної іноземної мови, культури і мовленнєвої підготовки, що утруднює проведення навчальних бесід, дискусій як форм активного міжкультурного спілкування. Один із шляхів розв'язання цієї проблеми – *індивідуально-диференційоване* навчання з урахуванням *персонального стилю* пізнання й навчання. У контексті сказаного цілком слушною видається думка В. Кононенка, що вивчення історії і культури України, традицій, звичаїв і вірувань народу стає неодмінним чинником первинного оволодіння мовою як іноземною. Для тих, хто починає засвоювати категорії і форми української мови, особливо *цінні супровідні* знання, що дають змогу зрозуміти твори класичної української літератури з її тяжінням до побутових сцен, відображення селянського життя, минулого українського народу. Навчання в такий спосіб вимагає створення в українській педагогіці дисципліни *лінгвокраїнознавства* й опрацювання методики її використання в навчальних цілях [7, с. 441].

Застосування соціокультурного підходу в практиці іншомовної освіти за допомогою українськомовних текстів, які мають лінгвокраїнознавчу цінність, дасть змогу подивитися на мову як систему культурних цінностей, зрозуміти національно-культурну специфіку українців і реалізувати модель навчання на рівні міжкультурної взаємодії. При цьому розгляд лінгвокультурем, виражених у формі слів, словосполучень, фразеологізмів, речень, текстів, через призму лінгвокраїнознавства відкриє учням (студентам) інший культуровідповідний світ. Наприклад, увага до таких лінгвокультурем, як *хата, вечорниці, журавель, Дніпро, калинова мова, дати гарбуза, Тарас Шевченко, Леся Українка, «Без верби і калини нема України», «Козацькому роду нема переводу»* та ін., дасть змогу збагнути основи лінгвокультурної свідомості українців, зрозуміти специфіку їхнього мислення й способу життя,

а це водночас збагатить індивідуальний запас фонових (і супровідних) знань іноземців.

Особливість сучасного навчання іноземної мови пов'язана зі спрямуванням його на формування вторинної мовної особистості, яка володіє кількома компетентностями. **Компетентнісний підхід** у дидактиці іноземних мов орієнтує на формування низки компетентностей. Практичною метою навчання іноземних мов і культур визнано формування *іншомовної комунікативної компетентності*, яку потрактовують як здатність успішно розв'язувати завдання взаєморозуміння і взаємодії з носіями мови, що вивчається, відповідно до норм і культурних традицій в умовах прямого й опосередкованого спілкування. З-поміж складників іншомовної комунікативної компетентності науковці (Н. Бориско, С. Ніколаєва) виділяють такі субкомпетентності: *мовленнєві, лінгвосоціокультурну, мовні і навчально-стратегічну*. Відповідно до цих субкомпетентностей визначаються компоненти змісту навчання іноземних мов [9, с. 90-100].

У межах окреслених вище підходів формуються *принципи* навчання української мови як іноземної, які впливають із закономірностей формування вторинної мовної особистості, готової до іншомовного міжкультурного спілкування. Виділимо ті принципи, дотримання яких, на нашу думку, більшою мірою забезпечить досягнення сучасної мети навчання української мови як іноземної в аспекті діалогу культур:

- *принцип навчання української мови як іноземної з опертям на загальний персональний досвід учнів (студентів)* – пізнавальний, соціокультурний, комунікативний, – що уможливить розвивати персональний пізнавальний стиль, множинну навчальну мотивацію, рефлексійну діяльність і т. ін.;

- *принцип опори на взаємопроникнення компонентів структур вторинної мовної (українськомовної) особистості і первинної мовної особистості у процесі навчання української мови як іноземної*, – що дасть змогу збагатити асоціативне мислення учнів (студентів), їхній лексикон і граматикон, особистісний тезаурус, моделі комунікативної поведінки й загалом прагматикон мовної особистості;

- *принцип поєднання лінгвокраїнознавчого контенту дидактичного матеріалу з лінгвокультурологічним контентом*, – що дасть змогу знайомитися з національно маркованими словами, визначати умови їх уживання в мовленні, розглядати дидактичні аутентичні тексти й лінгвокультуреми під лінгвокраїнознавчим «мікроскопом», сприймати й розуміти тексти, висловлювання в єдності їх мовного й позамовного вмісту, аналізувати виражені смисли й граматичні моделі як форми їх передавання;

- *принцип активного міжособистісного спілкування засобами української мови як іноземної*, – у результаті іншомовної мовленнєвої діяльності в типових комунікативних ситуаціях учні (студенти) поступово набувають умінь, досвіду культуровідповідного спілкування іноземною (українською) мовою й загалом іншомовної комунікативної компетентності;

- *принцип формування здатності в іноземців **спілкуватися** українською мовою на **міжкультурному** рівні в різних сферах і типових ситуаціях*, – реалізація цього принципу на базі фонових знань основ культури іншого (українського) народу і свого дасть змогу оволодіти різними моделями культуровідповідної комунікативної поведінки, мовленнєвими стратегіями і тактиками, співвідносними з українським менталітетом;

- *принцип **об’єктивного лінгводидактичного опису** основних історичних фактів походження української мови на доступному для учнів (студентів) рівні*, – що дасть змогу сформувати в них адекватне ставлення до української мови; відповідні факти мають викладатися у формі коротких повчальних розповідей, пояснень, які збуджуватимуть емоції, думки, почуття; при цьому відомості з історії розвитку української мови набувають переконливості, якщо розглядати їх у контексті зв’язків з іншими мовами та на засадах міждисциплінарних зв’язків української мови з історією українців, географією, етнографією, літературознавством, культурологією та ін.

У межах зазначених підходів наведені принципи навчання української мови як іноземної можуть реалізовуватися в різних методах і технологіях, важливу роль при цьому відіграє робота учнів, студентів з *автентичними текстами, лінгвокультурними концептами (читання текстів, переклад, створення мемів, інфографіки з використанням електронних ресурсів, метод проектів, сторітелінг); робота з типовими культуровідповідними комунікативними ситуаціями (комунікативний метод у вигляді тренінгу, гри)*. Цікавою є технологія розвитку мовлення з елементами мистецтва *аранжування квітів*, що може передбачати різні види роботи:

- 1) створити композиції букетів, які можна назвати: «Лісова пісня» (Леся Українка), «З журбою радість обнялась» (Олександр Олесь) та ін. Зробити коментар до них;
- 2) організувати виставку букетів, присвячених письменникові, його творчості, скласти текст для захисту композиції букету тощо.

За узагальненням Л. Мацько, формування мовної особистості – це синестезійно-синергетичний процес (гр. синестезія – «одночасне відчуття», зором, слухом та ін.), у якому домінують когнітивно-інтелектуальні та креативно-діяльнісні чинники [8, с. 33]. Використання зазначеної технології в мовній освіті на шляху від емоційного занурення в автентичний художній текст як художньомовне явище до сприйняття й розуміння його змісту й форми допомагає створенню емоційної партитури навчального заняття з мови, зосередженню уваги на об’єктах вивчення, відкриває простір для уявлення, асоціацій, багатомірного відчуття світу, фантазування, творчості.

Окремо варто акцентувати на використанні потенціалу е-лінгводидактики в навчанні української мови як іноземної:

- 1) розроблення лексикографічних е-продуктів для навчання української мови іноземців;
- 2) розроблення навчальних е-підручників, е-посібників для навчання української мови як іноземної; використання ХОНС в мовній освіті;

3) створення предметно-методичних е-портфелів, уроків, занять з комп'ютерною підтримкою;

4) обґрунтування й розроблення навчальних е-курсів з української мови як іноземної;

5) обґрунтування і створення блогів педагогів-словесників, сайтів навчально-методичного призначення з української мови як іноземної;

6) теоретико-експериментальні дослідження питань упровадження ІКТ у мовну освіту.

Отже, теорія і практика сучасного навчання іноземної (української) мови має ґрунтуватися на синтезі *когнітивного, комунікативного, соціокультурного і компетентнісного* підходів. Розглянуті в статті підходи становлять методологічний фундамент дидактики української мови як іноземної в освітніх закладах різних рівнів. Особливе значення для реалізації їх у практиці мовної освіти має навчально-виховна робота з *лінгвокультурами, автентичними текстами, типовими культуровідповідними комунікативними ситуаціями*. Окреслені принципи (навчання української мови як іноземної з опертям на загальний персональний досвід учнів; опори на взаємопроникнення компонентів структур вторинної мовної особистості і первинної мовної особистості у процесі навчання української мови як іноземної; поєднання лінгвокраїнознавчого контенту дидактичного матеріалу з лінгвокультурологічним контентом; активного міжособистісного спілкування засобами української мови як іноземної; формування здатності в іноземців спілкуватися українською мовою на міжкультурному рівні в різних сферах і типових ситуаціях; об'єктивного лінгводидактичного опису основних історичних фактів походження української мови на доступному для учнів рівні) відображають закономірності сучасного навчання української мови іноземців в аспекті діалогу культур. Дотримання їх на практиці врегульовує процес оволодіння іноземною (українською) мовою і культурою відповідно до його цільових напрямів – *пізнавального, розвивального, виховного, навчального*.

Перспективними для дослідження є питання формування *ціннісного ставлення* до української мови в студентів-іноземців, організаційно-методичні аспекти навчання української мови як іноземної з *використанням електронних освітніх ресурсів*, зокрема створення студентами міжнародних (міжуніверситетських) крос-культурних проектів українською мовою.

Література

1. Анисимова А.Т. Когнитивная дидактика языка как иностранного // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – № 1 (часть 1); URL: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=19466> (дата обращения: 05.10.2018)
2. Библер В. С. От наукоучения – к логике культуры: Два философских введения в двадцать первый век / В. С. Библер. – М. : Политиздат, 1990. – 413 с.
3. Блинова С. Г. Проблема формирования билингвального сознания в лингвистике и лингводидактике / Блинова С. Г., Цветкова Т. К. // Ярославский педагогический

- вестник. – 2004. – № 4 (41) <https://cyberleninka.ru/article/n/problema-formirovaniya-bilingvalnogo-soznaniya-v-lingvistike-i-lingvodidaktike>
4. Дзюба Е. В. Лингвокогнитивная категоризация в русском языковом сознании: монография / Е.В.Дзюба. – Екатеринбург: Урал. гос. пед. ун-т, 2015. – 286 с.
 5. Дружинин В. Диагностика общих познавательных способностей / В. Дружинин // Когнитивное обучение: современное состояние и перспективы : [сб. науч. трудов / ред. Т. Галкина, Э. Лоарер ; пер. с франц. И. Блинниковой]. – М. : Институт психологии РАН, 1997. – С. 55-61.
 6. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – М. : Московский психолого-социальный институт, Воронеж : НПО "МОДЭК", 2001. – 432 с.
 7. Кононенко В. І. Мова. Культура. Стиль: [зб. статей] / Віталій Кононенко. – Київ – Івано-Франківськ : Плай, 2002. – 460 с.
 8. Мацько Л. І. Українська мова в освітньому просторі: Навчальний посібник для студентів-філологів освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» / Л. І.Мацько. – К. : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2009. – 607 с.
 9. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / [Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін.] ; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
 10. Селігей П.О. Мовна свідомість: структура, типологія, виховання / П.О.Селігей; відп. ред. Л.Т.Масенко – К. : Києво-Могилянська академія, 2012. – 118 с.

Oksana A. Kucheruk,

doctor of Pedagogical Sciences, PhD, professor, professor department of world literature and methods of teaching philological disciplines, Zhytomyr State University name Ivan Franco, Zhytomyr, Ukraine

ORCID 0000-0002-7040-986X

okucheruk1@ukr.net

MODERN BASES OF DIDACTICS IN UKRAINIAN LANGUAGE AS FOREIGN

Abstract. *The author proceeds from the fact that in the modern didactics of Ukrainian as a foreign language the fact of rethinking the methodological foundations is traced, while the non-native language with the native is considered not only as a means of cognition, communication, but also a means of forming a person's culture, an instrument for understanding linguistic, socio-cultural knowledge, intercultural communication, spiritual growth and aesthetic education of the linguistic personality.*

On the basis of the analysis of scientific works of linguistic editions (Z. Bakum, O. Goroshkina, V. Zagornovna, S. Karaman, S. Nikolaeva, E. Passov, etc.) it is generalized that two main target directions intertwined in studios on the theory of teaching a foreign language: 1) the formation of a competent speaker, his linguistic consciousness, communicative ability on the basis of mastering a foreign language and speech; 2) formation of the secondary linguistic personality in connection with the culture of the people who is the bearer of the foreign language being studied.

Given the specificity of the current goal of foreign language education - the development of secondary linguistic personality, able to use foreign language as an instrument in the dialogue of cultures, - the author consistently proved that the theory and practice of teaching foreign (Ukrainian) language should be based on the unity of cognitive, communicative, socio-cultural and competency approaches. Through the synthesis of educational and methodological ideas, the author disclosed the lingvodidactic conditions for the teaching of the Ukrainian language of foreigners in the context of the dialogue of cultures, proposed appropriate methodological recommendations. It is stressed that the complexity of education in bilingualism is that those who

study Ukrainian as non-native speak different levels of background (and accompanying) knowledge, general development, knowledge of the corresponding foreign language and culture and speech preparation, which makes it difficult to conduct academic conversations. , discussions as forms of active intercultural communication. One of the ways to solve this problem is individually differentiated learning based on the personal style of learning and learning. It is substantiated that the educational-pedagogical work with lingual culture, authentic texts and media texts of general cultural, national-cultural and regional-cultural significance, typical cultures, corresponding to communicative situations, is of particular importance for the implementation of the above mentioned methodological foundations in the practice of language education.

The prospects for the study are the following issues: the formation of the value attitude towards the Ukrainian language for foreign students, the methodical aspects of teaching the Ukrainian language as a foreign language using electronic educational resources, in particular the creation of international (inter-university) cross-cultural projects by Ukrainian students in the Ukrainian language.

Key words: *linguodidactics; technology training; teaching method; e-learning tools.*